Ørkenrose

Adenium obesum

Kort fortalt

- *Adenium obesum* – singrønfamilien (Apocynaceae).
- Hjemmehørende i tørre egne i Afrika syd for Sahara og på Den Arabiske Halvø.
- Sukkulent busk med en opsvulmet stammefod, der lagrer vand.
- Tragtformede, rosa til røde blomster på ca. 5 cm; farven kan variere fra frø.
- Står lyst inde hele året og gerne ude i sol fra juni til september; om vinteren mindst ca. 15 °C.
- Alle dele er giftige, især mælkesaften – brug handsker ved beskæring.
- Frøene spirer ved 25–30 °C, ofte inden for 1–2 uger.

Det kan du se frem til

Med frøene af ørkenrose har du grundlaget for en usædvanlig bonsai med en tyk, vandlagrende stamme, som du selv former fra den første spire. Ved god varme viser de første kimplanter sig ofte allerede efter 1–2 uger, og inden for få måneder begynder stammefoden at svulme op. Formbeskæringen starter, når planten er blevet kraftig nok til at skyde igen efter et snit. Blomsterfarven kan variere fra frø, fra lyserød til mørkerød.

Mange forbinder bonsai med et færdigt lille træ fra butikken. Med frø starter du et skridt tidligere – og det giver dig noget, et købt træ aldrig kan: Du bestemmer selv formen fra den første spire, og du kan dyrke arter, der sjældent eller aldrig sælges som færdige bonsai. Det kræver tålmodighed, for der går nogle år, før frøplanten er blevet til et egentligt bonsaitræ. Til gengæld er træet dit eget fra start til slut. Herunder finder du det, du skal vide for at komme godt fra start med netop denne art.

Introduktion

Ørkenrose (*Adenium obesum*) er en sukkulent busk eller et lille træ fra singrønfamilien. Den vokser vildt i tørre, varme egne i Afrika syd for Sahara – fra Senegal til Somalia – og på Den Arabiske Halvø. Slægtsnavnet hentyder til havnebyen Aden i Yemen, og obesum betyder „fed": Stammen svulmer op ved basis og lagrer vand til tørtiden. Bladene er læderagtige og sidder samlet i spidsen af skuddene; i en kølig eller lysfattig vinter smider planten ofte en del af dem eller dem alle. Blomsterne er tragtformede, ca. 5 cm store og rosa til røde med lysere svælg. Mange planter i dyrkning er krydsninger, så blomsterfarven kan variere fra frø. Alle dele af planten er giftige: Den hvide mælkesaft indeholder hjerteglykosider, bruges i dele af Afrika som pilegift og kan irritere huden. Som bonsai er ørkenrosen populær, fordi den tykke stammefod giver træet karakter, allerede mens det er ungt.

Formering

Ørkenrosen kan sås inde hele året, bedst om foråret. Brug friske frø – de mister hurtigt spireevnen, og ikke alle frø spirer. Bland såjord eller kokos-såmuld med ca. 25 % kvartssand, så mediet bliver luftigt, men ikke så groft, at de små frø falder igennem. Fugt mediet med en forstøver, læg de aflange frø ovenpå, og dæk dem kun let. Frøene skal have varme: Ved 25–30 °C spirer de ofte inden for 1–2 uger, friske frø nogle gange allerede efter få dage. Dæk såbakken med folie eller en glasplade, og luft ud jævnligt, så der ikke dannes skimmel. Når kimplanterne har fået

Sikkerhed: Frø, næringsstoffer og dyrkningsmedier er ikke beregnet til at spise – hverken for mennesker eller dyr. Nogle arter er giftige, så opbevar dem utilgængeligt for børn og dyr.

de første rigtige blade, prikles de ud i enkelte potter med priklejord.

Placering og lys

Ørkenrosen skal have så meget lys som muligt – helst et sydvendt vindue. Den trives ved 20–30 °C. Fra juni til september kan den stå ude på et lunt, solrigt sted; vænn den gradvist til den direkte sol, så bladene ikke bliver svedne, og tag den ind igen, før nætterne bliver kolde.

Vanding og næringsstoffer

Vand først, når dyrkningsmediet er tørt – men så grundigt. Hæld overskydende vand fra underskålen, for stående vand giver hurtigt råd i rødder og stamme. Unge planter holdes lidt mere fugtige end ældre. I vækst- og blomstringstiden om sommeren skal den typisk vandes ca. én gang om ugen. Fra april til september gives flydende bonsai-næring hver 3.–4. uge, gerne en type med mere fosfor end kvælstof, som fremmer blomstringen.

Dyrkningsmedie

Ørkenrosen skal have et meget veldrænet, mineralsk dyrkningsmedie. Færdig bonsai-jord er et godt grundlag – bland gerne ekstra kvartssand i, så vandet løber hurtigt igennem. Til unge planter passer priklejord med kvartssand. Unge planter omplantes hvert 1.–2. år om foråret, når væksten starter; ved omplantningen kan stammefoden løftes en smule, så mere af den fortykkede del bliver synlig.

Beskæring

Klip nye skud tilbage, når de har nået den ønskede længde. Tykkere grene beskæres om foråret, når hvileperioden er slut og væksten går i gang. Ørkenrosen forgrener sig sparsomt; en beskæring om foråret får den til at skyde fra flere knopper og giver en tættere krone. Snitfladerne giver giftig mælkesaft – brug handsker, og lad snittene tørre et par dage, før du vander igen.

Vinteropbevaring

Ørkenrosen tåler ikke kulde. Om vinteren skal den stå lyst og varmt ved mindst ca. 15 °C – under ca. 10 °C tager den skade, og frost er dødelig. Med mindre lys og lavere temperatur går den i hvile og smider ofte en del af bladene; det er normalt. Vand nu kun meget sparsomt, og giv ingen næring. Har planten smidt bladene, vandes kun lige akkurat nok til, at stammen ikke skrumper. Når dagene bliver længere og nye blade viser sig om foråret, øges vandingen gradvist igen.

Vigtige dyrkningstips

Det meste, der går galt ved såning, skyldes for meget vand eller for lidt lys. Jeg anbefaler et let, næringsfattigt såmedie som såjord eller kokos-såmuld, så de fine rødder ikke rådner. Når kimplanterne skal prikles, giver priklejord med kvartssand god dræning og et stabilt rodnet. Senere, når træet skal formes som bonsai, er min færdigblandede bonsai-jord et godt grundlag. Hav tålmodighed: Frø fra samme pose spirer ikke altid samtidig, så lad såbakken stå, selvom de første kimplanter allerede er kommet op.